

Delavec izhaja vsak drug pe-
tok s datumom naslednjeg-
dne. — Naročnina za cel
leto K 32.—, za pol let
K 16.—, za četrletna K 8.—
Posamezna številka 80 vin
varočnina v inozemstvu
sorazmerno več.
Ročiljatev na uredništvo in
upravištvo
Ljubljana, Šelmburgov-
alica št. 6. II. nadstr.
Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. —
Inserati se zaračunavajo,
milimeter vrstica in si-
cer pri enkratni objavi
po eno Krono, pri trikrat-
ni po 95 vinarja, pri šest-
kratni po 90 vin., pri celo-
letnih objavah po 85 vin.
za vsakokrat. — Za razne
izjave itd. stane mm vrstice
K 1.— Reklam. so pošt
nine proste. — Nefrankira
na pisma se ne sprejemajo

Tistim, ki zabavljajo.

Prav mnogokrat naletim na delavce,
ki zabavljajo na svoje organizacije, češ:
»Organiziran sem, plačujem prispevke
redno, pa vendar ni nič boljše.«

Škodovalo bi najbolj njim, ako jih pu-
stimo še nadalje v krivi veri, zato sem
napisal par resnic, četudi so bridke.

**Kaj smo storili do sedaj, da si izboljšamo
svoj položaj?**

Jaz trdim, da ne mnogo, — skoraj
nič. Vse kar imamo: Surni delavnik, bol-
niško zavarovanje, pravico združevanja
(organiziranja) itd., vse to je plod 30let-
nega boja. Ta boj se je vršil v industrij-
skih pokrajinah bivše Avstrije, predvsem
v mestnih središčih, na Dunaju, Pragi itd.
Slovenski delavci smo bili po veliki ve-
čini le klaverni gledalci. Naravno je, da
če je dunajski delavec izbojeval boljše
pogoje za svoje delo, je moral tudi tovar-
nar v Sloveniji položaj svojih delavcev
izboljšati, sicer bi mu ti, posebno pa bolj
kvalificirani odšli tja, kjer je bolje. Uživali
smo torej sadove tujega dela, drugi so
žrtvovali, mi smo pa leno uživali. Lenu-
hom se je zdela ta stvar čisto v reda,
marsikateremu se še danes toži po tistih
lepih časih. Z zlomom Avstrije smo pa
izgubili vezi z avantgardo bojevnikov,
naenkrat smo čutili, kaj se pravi biti sam
svoje sreče kovač.

Pridnejši so šli na delo, organizirati
je bilo treba lastne centrale, zgraditi za-
upniški sistem, skratka postaviti fronto
dela, katera je bila pred vojno v Sloveniji
zelo redka, med vojno pa skoraj popol-
noma zlomljena. Težko je bilo delo, manj-
kalo je izkušenj, še bolj pa delavoljnih.
Buržoazija je z mrzlično naglico utrje-
vala svoje oblast. Oni delavci, ki so bili
na delu za zgradbo svojih pozicij, so ve-
leli, da bo prekasno zahtevati pravice
takrat, ko bo buržoazija utrdila svojo
moč. Podesetorili so svoje delo, zgradili
svoje organizacije vsaj za silo, ter se
oglasili s svojimi zahtevami. Pod prit-
skom razmer, in v očigled, da so druge
države tako Nemčija, Nemška Avstrija,
Čehoslovaška itd., uvedle modernejša de-
lavske zakonodaje, se je udala tudi naša
buržoazija ter ugodila vsaj deloma delav-
skim zahtevam.

Kaj pa lenuhi?

Kakor so bili prej vajeni gledati boj
le od daleč, tako so storili tudi sedaj.

»Poboljšali« so se le v toliko, da so
prišli vsaj sem in tja enkrat v organiza-
cijo in na shode, kjer so malo pozabav-
ljali, nad tistimi, ki se niso imeli časa se
niti oddahniti od organizatoričnega dela:
češ:

»To gre vse prepočasi, vaša taktika je
slaba.«

Res je bila slaba naša taktika. Mesto, da
tudi njim odkažemo dela, katerega je bilo
za vse preveč, smo jih pa rotili, naj za
božjo voljo nekoliko potrpe.

Železna doslednost časa nam nare-
kuje, da se moramo poboljšati, — pa ne
samo mi, temveč oboji. Kapitalizem je na
Jelu, da odvzame to, kar je dal.

Surni delavnik je v največji nevar-
nosti, bolniško zavarovanje je tarča, v
katero strelja koncentriran ogenj deloda-
jalcev. Pravica združevanja in borbe je
v Sloveniji reducirana na polovico, na Hr-
vaškem, v Bosni in Srbiji pa popolnoma
zatrta.

Kako žalostno je moralo biti takrat,
ko so še delavci delali namesto osem, ce-
lih dvanajst ali celo šestnajst ur na dan.
Ubogi trpin je odšel v rani zori in se vrnil
v temni noči, zgaran in izmozgan domov.
Brž je zaužil skromno večerjo in hitro
spat, da si nabere novih moči, katere bo
rabil zopet jutri. Časopis, knjiga, prijateljski
razgovori ali kaj sličnega mu je bilo
tuje — gosposko. Moč telesa mu je vidno
hiralala, bil je bolan, a kaj ko v bolezni od
zraka ni mogel živeti. Bolniških blagajn
ni bilo, da bi mu dale vsaj majhno pod-
poro, vsaj zdravlila in zdravnika. Shodov
in predavanj ni bilo, organizacije prepo-
vedane, sto in sto let ječe je bilo razde-
ljenih med tiste, ki so si dovolili samo re-
či, da so socialisti.

Tako je bilo toliko časa, da je dela-
vec spoznal, da je le v slogi (organizaciji)
moč. Z organizacijo in žrtvami je delavec
izbojeval to, kar danes imamo. To kar
imamo je pa šele drobtinica tega, kar
nam po vseh pravicah gre.

Samo en zgled: Celó življenje se mu-
čiš, delaš, ustvarjaš, živiš sebe in tiste, ki
ne delajo. Pri delu osiviš, moč te zapusti,
tovarnar pravi, da si neraben in te kot
takega odslovi.

Prijatelj, ali je to vse v redu?

Se ti ne zdi, da je to krivica?

Praviš, da ni v redu. Zakaj pa potem
ne prideš k nam, ter ne pomagaš napra-
viti red? Kaj pa v tovarni, ti vse ugaja?
Delaš in delaš pa vendar ti vedno dolo-
vedujejo, da imajo izgubo s tvojim de-
lom. Bi ne bilo dobro nekoliko pogledati
v gospodove knjige, če res ni dovolj pro-
fitov, da bi tudi ti udobneje živel, ter da
bi še drugi ceneje dobili produkte, katere
izdeluješ? Kaj neda prav bi bilo zahtevati
delavske obratne svete. Ali prijatelj, ka-
ko jih boš zahteval, če niti ne veš, kako
naj izgledajo. Če ne poznaš računov in
knjigovodstva? Kaj neda, kako nujno po-
trebna je izobrazba? Skušal sem na krat-
ko orisati najnujnejše. Vprašanje je sedaj,
ali se bodo dali delavci z besedami pre-
pričati, da le z bojovno organizacijo dose-
žejo svoje pravice, ali jih bo morala šele

kapitalistična palica prepričati, da sta sa-
mo dve poti:

**Klečeplastvo in suženstvo, ali boj in
zmaga!**

Osvobojenje delavstva, more biti le
delo delavstva samega.

Kovinarji na Jesenicah — pazite!

Med jeseniške kovinarje so se vrinili
nevidni elementi, ki v enomer hujskajo in
begajo člane naše organizacije. Dosedaj
se jim je vedno posrečilo hujskati »levi-
čarje« na »desničarje« in obratno. Zadnje
čase pa, ko je med člani prodrlo spozna-
nje, da strokovna organizacija ni pokli-
cana reševati spore raznih socialističnih
struj, pa tudi ta vrsta hujskanja ni šla več
v klasje.

Ker pa te dvomljive prikazni ne ma-
rajo enotnega nastopa delavcev, pa tudi
če gre za ljubi kruhek, so pa znašli nov
sistem natolcevanja.

Samske delavce so pričeli hujskati
na oženjene. Pripovedujejo jim, češ, da
imajo samci premajhne plače in da žive
oženjenci na račun samcev.

Kako nepoštena in nesocialistična so
taka predbacivanja! Da imajo samci pre-
majhne plače, je več kot resnično. Še bolj
je pa resnično, da oženjenci svojim otro-
kom že kmalu suhega kruha privoščiti ne
bodo mogli. Hudo je, če mlad neoženjen
mož strada, še hujše pa je, če strada ože-
njen, ki je obenem oče nepreskrbljenih
otrok, poleg tega pa mu propada žena,
matí njegovih otrok.

Alli veste, kaj je otroku mati?

Tak način hujskanja bo naša organi-
zacija v korenini zatrla. Organizacija je
zato tukaj, da pomaga lajšati gorje, ne pa
da ga še poveča. Vemo, od kod piha ta
veter. Vemo, da so klerikalci zmožni se
posluževati napram nam tako lezuitsko
ostudnega orožja.

Meseca januarja je sporočilo vodstvo
tovarne, da bo več sto delavcev odpu-
ščenih. Kdo je bil prvi na braniku? Naša
organizacija. Sodelovali smo pri državni
enketi glede krize v industriji. Če se je
rešilo kaj v prid delavstva, je k temu
mnogo pripomogla energija naše organi-
zacije. Klerikalci so vedno le capljali za
nami in če smo za delavstvo kaj izvoje-
vali, so na hitro sklicali shod na Jeseni-
cah in v Čuštanju, kjer so se bahali z na-
šimi pridobitvami.

Naši črni »prijatelji« so poizkusili že
vse, da bi pridobili člane, a vse, kar so
poizkusili je bila demagogija in pesek v
oči. Zakaj pa enkrat ne poizkusijo s po-
štenim delom. Pri vsakih zahtevah ali in-
tervencijah, ki jih izvrši naša organiza-

čija vedno kritizirajo, da smo slabo napravili, premalo dosegli. Naj poizkusijo oni enkrat, mi jim že danes obljubimo, da če bodo pošteno napravili, jim bomo to radi priznali. Seveda je bolj komudno čakati za plotom, ko se drugi bojujejo in potem udariti po tistih, ki so tudi njihovim članom izvojevali boljši košček kruha.

Ali pošteno to ni.

Naši člani naj pazijo na svojo organizacijo! Nikdar jo niso tako potrebovali kot ravno sedaj. Ne dajte se zavesti v kak boj takrat, ko je očitvidno, da zmaga ne more biti na naši strani. Kapitalisti v zvezi s svojimi črnimi prijatelji bi radi izzvali boj zato, da bi se jim dala prilika »čistiti« v tovarni. Kovinarji pazite! Čad je strupen.

Iz kovinarske organizacije.

KOVINARJI — POZOR!

Glasom sklepa II. red. zbora kovinarjev za Slovenijo se

zvišajo prispevki s 1. aprilom

in sicer:

- 1 razred na 6 K tedensko
- 2 razred na 4 K tedensko
- 3 razred na 3 K tedensko
- 4 razred na 1 K tedensko

V 1. razr. (6 K) vstopijo vsi, ki zaslužijo 48 K in več na dan. V 2. razr. (4 K) vstopijo vsi ostali (dorasli) delavci. V 3. razr. (3 K) vstopijo delavke in mladinski delavci do 17. leta. V 4. razr. (1 K) vstopijo vajenci in zasilno zaposleni (oni, ki delajo le en ali dva dni na teden.)

Vpisnina (pristopnina)

se zviša na 10 K. Novi član mora poleg vstopnine (10 K) vplačati še vsaj 4 tedenske prispevke.

Podružnice obdržijo za svoje potrebe od prispevka 1. razreda (6 K) po 60 vln. od prispevka 2. razreda (4 K) po 40 vln. od prispevka 3. razreda (3 K) po 30 vln. od prispevka 4. razreda (1 K) po — vln.

Provizija blagajnikom

se je določila 5 vln. od prispevka.

Izplačevanje podpor.

Brezposelna, potovalna, bolniška in preselitvena podpora ter posmrtnina se bo zvišala s 1. oktobrom t. l. Do tedaj ostane še staro izplačevanje v veljavi. Člani bodo dobili pravočasno obvestilo.

Povišanje prispevkov.

Kovinarska organizacija je skoro zadnja, ki je zvišala prispevke. Kongres in centralni odbor, sta računala s tem, da so kovinarji skoro najslabše plačani delavci. Vsikdar pa moramo obdržati pravi položaj pred očmi. Zavedati se moramo, da čim slabši je položaj delavca, tem bolj moramo stremeti po izboljšanju. Brezposelnost v naših vrstah se lahko še poveča. Kako žalostno bi bilo, če bi organizacijo izčrpali tako, da bi ne bila več v stanju izplačevati brezposelnih podpor. Majhna je podpora, ki jo dobi delavec, ali kako mu pride prav, ako izgubi nenadoma delo. Pametno je hraniti takrat, ko je to mogoče, za tiste čase, ko je delavec na milost in nemilost izroččen — gostoljubju ceste. Čimvišji bodo prispevki, tem večje bodo podpore. Kovinarji! skrbite za to, da bo organizaciji omogočeno, vam v slabih časih zadostno pomagati.

Na redni seji ljubljanske podružnice kovinarjev z dne 17. t. m. je odbor sklenil razdeliti vinarski sklad delavstva bivše

avtodelavnice na Ledini, in sicer po fakratnem številu zaposlenega delavstva, t. j. na 117 delov. na vsakega odpade 10 K 45 vln. Imenovani znesek se dobi proti dokazu, da je dotičnik upravičen do sklada pri blagajniku podružnice kovinarjev, Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje, vsako soboto popoldne in nedeljo dopoldne do 17. maja. Kdor bi do tega roka ne dvignil gori navedeni znesek, se smatra, da ne reflektira na svoj del ter se ga priklopi fondu za onemogle člane podružnice kovinarjev.

Ljubljanska podružnica kovinarjev priredi v nedeljo, dne 3. aprila celodnevni izlet k Sv. Katarini. Zbirališče pred restavracijo »Novi svet«, Gosposvetska cesta. Odhod ob 8. uri zjutraj. Vabijo se vsi člani in prijatelji kovinarjev z družinami vred.

Razna okrajna glavarstva delajo nekaterim našim podružnicam sitnosti z obdolžitvijo, češ da niso naznanile svojo ustanovitev, ter da niso predložile svojih pravil. Opozarjamo podružnice, naj vse take slučaje naznanijo centrali. Centralno tajništvo je naznanilo ustanovitev vseh podružnic, za kar ima tudi tozadevna potrdila. Naznanjene niso le vplačilnice: Žirovnica, Ruše, Slov. Gradec in Domžale, kar pa tudi zakon ne predpisuje.

Mesečnik »Zdravje«

razpošiljamo te dni. Čitajte!

Podpore.

zvezi s svojimi čnimi prijatelji bi radi izpriobčili tabelo podpor, katere so še do 1. oktobra t. l. v veljavi. Opozarjamo člane, da si to številko »Delavca« shranijo, da bodo na jasnem, kakšne ugodnosti imajo od organizacije.

Guštanj. Na našo intervencijo glede odpusta delavcev, nam je poslalo vodstvo tovarne to-le pismo: »Potrjujemo prejem Vašega dopisa z dne 11. t. m. upr. šte. 60. in Vam sporočamo, da smo primorani znižati vsled velike krize delavski stalež na približno 250 mož. Pri odpuščanju bomo upoštevali stališče, da si obdržimo kvalificirano delavstvo v staležu, med tem ko bomo odpuščali samo one, ki jih lahko pozneje vsak čas nadomestimo po potrebi. Že od leta 1918. naprej se nahaja podjetje v težki krizi; sedaj smo vedno delavstvo varovali pred odpustom, ker smo imeli vedno dovolj surovin na razpolago. Delali smo brez vsakega dobička in naši dohodki so komaj krili izdatke na mezdah in drugih enakih izplačilih. Sedaj pa, ko uvidevamo, da imamo pred seboj še mogoče težje stališče in smo zaloge surovin, kakor na primer surovega železa, popolnoma izpraznili, smo primorani pričeti odpuščati delavstvo, in hočemo poizkusiti za enkrat obdržati delavski stalež v številu 250 delavcev. Sedanji delavski stalež znaša približno 300 delavcev, tako da pride v poštev za odpust število kakih 60 delavcev. Delavstvo bomo odpuščali polagoma, in sicer po 10 mož vsak teden. Vsakemu odpuščenemu izplačamo vse prejemke za dobo 14 dnevnega odpovednega roka. — Jurija grofa Thurnskega jeklarna na Ravnah, Lorherau m. p.« — Glede te zadeve bodo dobili zaupniki natančne direktive.

Tajništvo kovinarjev.

**Naročajte in širite
list »DELAVEC.«**

Iz strokovne organizacije.

Podružnica Osrednjega društva lesnih delavcev v Slovenjemgradu opozarja vse svoje člane, da se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu redni sestanek. Sestanki se vrše pri sodruhu Eisingerju in se pričenjajo ob 9. uri dopoldne. Odbor podružnice pozivlja vse člane, da se napovedanih sestankov v polnem številu redno in točno udeležujejo. Na ta način bo članstvu dana prilika, da se medsebojno pogovore o vseh tekočih razmerah in si pridobe potrebne informacije. Obenem bodo tudi lahko poravnali svoje prispevke s čimer znatno olajšajo delo blagajniku, ki mora skrbeti, da podružnica redno pošilja mesečne obračune glavnemu odboru. Vsako prvo nedeljo v mesecu se pa ob 10. uri dopoldne vrši pri s. Eisingerju tudi seja podružničnega odbora. Posebna vabila na sestanke in odboro ve se ne bodo izdajala, zato je tembolj potrebno, da si vsak član in vsak odbornik dobro zapomni navedene podatke ter se po njih ravna. Dožnost vseh pa je, da neumorno agitirajo za svojo strokovno organizacijo in ji pridobivajo novih članov. — Slivnikar Anton, predsednik.

Redna glavna skupščina »Unije« slovenskih rudarjev.

Načelstvo »Unije« slovenskih rudarjev z Zagorju sklicuje v zmyslu člena 12. društvenih pravil redno glavno skupščino na dan 24. aprila 1921.

Vršila se bo glavna skupščina v dvorani hotela »Union«

v Celju

in se prične ob 9. uri dopoldne — z nastopnim dnevnim redom:

1. a) Poročilo načelstva, poročevalec M. Č o b a l.
- b) Blagajniško poročilo, poročevalec Anton U l e.
- c) Poročilo revizorjev, poročevalec Ivan M a r i n.
2. Regulacija prispevkov, preosnova pravilnika in taktika, poročevalec Ivan T o k a n.
3. Socijalna zakonodaja, poročevalec dr. Ž u Ź e k.
4. Socijalizacija rudnikov in rudniška zakonodaja, poročevalec dr. K o r u n.
5. Volitev načelstva in delegacijskega odbora.
6. Razni predlogi in nasveti.

Glavna, redna skupščina je, kakor zgoraj omenjeno, sklicana v zmyslu člena 12. društvenih pravil, po katerih ima vsakih 200 članov pravico do enega delegata. Podružnice, ki ne štejejo 200 članov se združijo s svojimi sosednjimi podružnicami in bodo skupno določile delegate. V to svrhu dobe pravočasno potrebna navodila potom okrožnice, iz katere bo tudi razvidno, koliko štejejo dotične podružnice rednih, plačujočih članov in koliko jim pripada delegatov. Število članov nad 100 se šteje za 200 in ima potemtakem podružnica pravico do enega delegata. Podružnice, ki ne štejejo 100 članov, se kakor rečeno združijo s sosednjimi podružnicami.

Predloge, ki jih nameravajo staviti podružnice, oziroma vplačevalnice, o katerih naj se razpravlja na glavni skupščini, se morajo predložiti načelstvu »Unije« najkasneje do 15. marca t. l. Potrebno je to tudi radi tega, da se bodo mogli ti predlogi priobčiti.

Načelstvo.

Članom podružnice Osrednjega društva živilskih delavcev v Celju na znanje. Prispevki se vplačujejo vsak četrtek od 5. do 7. ure popoldne in vsako nedeljo dopoldne v društvenih prostorih, kjer je blagajnik ob navedenem času vedno na razpolago. Ravnotako je ob tem času dobiti pojasnila, ki so članstvu potrebna. Društveni prostori se, kakor znano, nahajajo v gostilni »Ban Jelačič«, Prešernova ulica 6. Kot zaupniki, pri katerih je istotako mogoče plačevati tedenske prispevke, sta določena tovariša Strouhal Martin, pekarna Kirbiš in Keguš Alojzij, pekarna Koren.

Dopisi.

Državna praharna v Kamniku. Od tu ne čitamo skoro nikoli nobenih pritožb, zato utegne misliti javnost, da živimo v pravem raju. Kdor pa razmere pozna, sodi drugače. Treba je le pogledati na table, kjer so nabite razne določbe glede delavstva. Če bi delavstvo ne trpelo zaradi njih, bi bili napisani deloma naravnost smešni. Za vsako malenkost kaznujejo delavstvo s 3 ali 4 dinarji ali tudi s celodnevno plačo. In res ne vemo, kaj misli tuji poveljnik doseči s takimi drakoničnimi kaznimi. Tudi zaslužek se izplačuje neredno, časih mora delavstvo čakati kar po tri tedne na plačo. S 1. oktobrom je delavstvo dobilo za 25% povišano plačo, toda za zadnje tri mesece 1920, se povišek še vedno ni izplačal. Ne vemo, ali zadeva tu vsa krivda poveljnika ali tudi njegove reporterje. Poleg dveh srbskih mojstrov se v napačnih informacijah posebno odlikuje narednik Potočnik, ki je bil nedavno strasten klerikalec, a je sedaj fanatičen liberalec. Ta tišči le svoje pristaše v ospredje (n. pr. Rostan, ki hodi ponoči z njim straže revidirati). Verdnik, bivši pisar, in ker ni bil v pisarni več za rabo, opravlja sedaj službo vratarja, šikanira ljudi pri vratih in ne pušča dela iskajočih do poveljnika. Na to mesto bi spadal bolj uljuden možakar! — Razmere v kamniški smodnišnici pač jasno dokazujejo, kako je napačno naziranje mnogih delavcev na strokovne organizacije. Kakor hitro se ne posreči takoj doseči vse, kar bi bilo potrebno, izgubljavajo mnogi potrpljenje, kar pa se pozneje kruto maščuje. Strokovna organizacija je predpogoj vsemu delu. To naj bi si vsak delavec zapomnil.

Črna. V Črni na Koroškem stoji žaga grofa Thurna. Upravlja jo nadgozdar g. Primožič v Mušeniku. Zdi se nam potrebno, da delavstvo izve, kako se godi tukajšnjim delavcem, posebno še tistim, ki ne plešejo tako, kakor jim g. Primožič zvižga. Pri žagi je vposlenih kakih 12 do 15 delavcev. Poglejmo sedaj kako so ti delavci plačani! Od julija do decembra lanskega leta je večji del delavcev dobival 33 K dnevne plače. Ker delavci niso mogli več izhajati s tem zaslužkom, so oktobra meseca šli kakor skesani grešniki v pisarno h g. Primožiču, da bi jim zvišal plačo. G. Primožič je takoj obljubil, da bo napravil vse tako, da bo prav. In res! O Božiču je dobil vsak delavec za 3 K zvišano dnevno plačo. Ob istem času so pa rudarji dobili za 12.50 K zvišano dnevno plačo. To je g. Primožiča nekoliko osramotilo in januarja meseca je zvišal dnevno plačo še za nadaljni 2 kroni. Delavci dobe torej sedaj 38 K dnevne plače. Seveda nihče ne sme misliti, da poleg te plače dobivajo še kakšne posebne dokla-

že! O tem se delavcem še sanjati ne sme. Naši rudarji kajpada kar »demokratično« zahtevajo in tudi dobe, kar zahtevajo. Moški rudarji imajo 70 do 100 K dnevne plače, ženske pa 46.40 K. — Tudi v Mušeniku je osemurni delavnik. Ta je pa g. Primožiču trn v peti. Na vse načine je že poizkušal pregovoriti delavce, da delajo vsaj 10, če ne 12 ur na dan. Njegovi delavci seveda tega ne store iz strahu pred rudarji. Zaradi tega pa g. Primožič ne pride še v zadrego, temveč pravi: »Če ne delate več kakor 8 ur na dan, vam pa plače ne zvišam. In če pa hočete izhajati, bodete pa delali nadure.« In res! Večji del delavcev dela na dan 10, 12 do 16 ur brez počitka. Toda g. Primožič nadur nikakor ne plačuje višje, kakor navadne delovne ure! Neki delavec si je predrznil zahtevati, da nadure plačajo 50% dražje kot navadne delovne ure. In kaj se je zgodilo? Gospod Primožič je rekel, da za gospodarski obrat ni tiste postave, da bi morali nadure za 50% dražje plačevati. In iz strahu, da bi ta delavec še druge delavce ne »pohujšal«, ga je kratkoma odpustil od dela! Vprašamo sedaj, kako morejo ti delavci živeti ob takem zaslužku? Moka velja tu 20 K 1 kg, slanina 50 K, sladkor 56 K. Torej delavci morajo vse prav tako drago plačevati kakor rudarji, ki zaslužijo 2- do 3krat toliko kot žagarji v Mušeniku. Res, nekaj imajo delavci v Mušeniku bolj poceni! Koruzo, ki jo prodaja g. Primožič! Vsak delavec dobi 15 kg koruze na mesec po 5.50 K za 1 kg, dočim velja koruza v trgovini 5 K 1 kg. Pa poglejmo, če je vsled te koruze delavec na boljšem! Na mesec prihrani delavec pri 15 kg koruze à 5.50 K, dočim je v trgovini po 6 K celih šest kron! In to g. Primožič očita delavcu, ki ga prosi za povišanje plače! — In take razmere so tu le vsled tega, ker delavci ne poznajo organizacije, ali je pa iz strahu pred koruznim očetom, g. Primožičem, poznati nočejo! Zdaj pa še besedo o tem, kako se izplačuje zaslužek. Če vstopi delavec v začetku meseca v žagi v službo, dobi gotovo v osmih tednih prvo izplačilo, ko gospod grof od krvavo zaslužnih delavskih kronc zadosti odstotkov potegne in mora vsak delavec en celomesečni svoj zaslužek pustiti v grofovih zakladih.

Polzela. Delavstvo tvrdke Kurka & Vildi je dne 17. t. m. stopilo v stavko, da tako protestira proti nakani g. Vildija, ki namerava vse delavstvo pognati na cesto. Predzgodovina te stavke je v kratkem sledeča: S 1. marcem je potekla pogodba, ki je predvidevala tudi to, da se delavstvu izplača v gotovem terminu nabavni prispevek. Naravno je, da je delavstvo zahtevalo, ker so se od sklepa zadnje živila znatno podražila, primeren povišek na dosedanjo plačo, zlasti tudi zato, ker so plače tega delavstva precej nižje nego v drugih obratih. Nehote nam pride v spomin še vojni čas, v katerem je bilo delavstvo tega podjetja pravi suženj. G. Vildi naj se blagovoli zamisliti v one čase, pa bo na njemu lastnem samoljubju čisto lahko nekaj popustil. Stališče, ki ga ta gospod v tem mezdnem gibanju zavzema, je po našem mnenju popolnoma zgrešeno. Če se obrat nahaja v resnici v tako slabem stanju, kot ga slika g. Vildi, tedaj to čisto gotovo ni krivda delavstva, temveč vodstva, katero ima v rokah g. Vildi sam. Pogajanje, kateremu se je g. Vildi umaknil, je poteklo brez uspeha, dasi so zastopniki delavcev popustili do skrajne

meje. Vodstvo tovarne je izjavilo, da raje ustavi obrat, kakor da bi zvišalo delavstvu plače. Kmalu nato je tovarna svojo grožnjo udejevala ter vsem delavcem odpovedala delo na osem dni. V znak protesta proti tako brutalnemu nastopu g. Vildija je delavstvo, kakor zgoraj omenjeno, stopilo v stavko. Organizacija bo storila svojo nalogo, da ščiti delavstvo. Upamo, da se bo našlo pota in sredstva, s katerimi se bo poučilo prizadete kroge, da ima tudi delavec pravico do življenja in ne samo gg. podjetniki. Razmeram v tej tovarni bomo posvetili največjo pažnjo ter bomo o njih temeljito poročali. Vse delavstvo pa pozivamo, da naj nikar ne sprejema dela v tovarni pod slabejšimi pogoji, katere hoče g. Vildi vsiliti delavstvu.

Sevnica. Z ozirom na članek, ki ga je prinesla »Nova Pravda« dne 12. marca t. l. v svoji 9. številki, nam naš izvestitelj poroča: »Prav rad verjamem, da doptniku »Nove Pravde« ne bo po godu, če ga opozorim, naj preneha s svojo frazeologijo in ako že čuti potrebo pisati, naj vsaj ne postavlja resnice na glavo. Mi nimamo popolnoma nobenega povoda zagovarjati koga, najmanj pa nam pride na misel zagovarjati podjetnike. Glede nacionalizacije gonijo gospodje od »Nesese« že toliko časa svojo lajno, da normalnega človeka že ušesa bole. Resnica pa je, da je pri vseh dosedaj nacionaliziranih podjetjih prišlo delavstvo iz dežja pod kap. Profitiralo pa je nekaj bankokratov, kojih sebičnost in brezobzirnost do delavstva baš ono delavstvo v nacionaliziranih obratih najbolj čuti na svoji koži. Očitna neresnica pa je, kar člankar »Nove Pravde« naglašja, da lastniki kopitne tovarne odpuščajo pristaše »Nove Pravde«, ker streme za nacionalizacijo, temveč odpuščeni so bili nekateri, ker niso znali delati razlike med mojim in tvojim. Pa zakaj ravno nacionalizacijo, zakaj ne socializacijo? Gospoda pri »Novi Pravdi« naj nikar svoje lastne pregrehe ne skuša naprtiti drugim.

Delavstvu tovarne za dušik v Rušah. Tovarni se je posrečilo oddati zalogo blaga, zato so nameravani odpusti delavcev preklicani. Tovarna torej delavstva ne bo odpuščala. Pogodba, ki določa 20% zvišanje plač, je stopila v veljavo s 1. marcem. Več prihodnjič.

Občni zbori.

Drugi redni občni zbor Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani se je vršil dne 13. februarja t. l. v hotelu »Tivoli« z običajnim dnevnim redom. Baval se je tudi z vprašanjem ujedinenja z ostalimi organizacijami v Jugoslaviji. Ob 9. uri dopoldne otvori podpredsednik Kratohvil občni zbor in podeli besedo posameznim odbornikom, da podajo svoja poročila o preteklem letu. Blagajniško poročilo izkazuje, da je v letu 1920. pristopilo 1067 članov in bilo dohodkov na prispevkih in pristopninah čez 114.000 kron, to je štirikrat več kot v letu 1919. Podružnicam je preostalo 28.399.62 K. Vsled podražjenja tiskovin in časopisa »Delavca« so bili ti stroški ogromni. Za »Delavca« smo plačali 15.530.85 K. Razne podpore članom pri centrali se je izplačalo 5690 K brez tega, kar so podružnice same izplačale. Delegacije, pogajanja, intervencije itd. 11.109.30 K. Posamezni delegati so podali tudi poročila o svojih podružni-

cah. Nekateri nedostaki v podružnicah in centrali se morajo odpraviti. Predloženi opravilnik in nove članske knjižice se vzame na znanje in se določi prispevke v I. razredu 7 K, v II. razredu 5 K in v III. razredu pa po 4 K. Pristopnina znaša 10 K. Podružnicam ostane od vsakega prispevka po 1 K za bolniško podporo in tudi od prispevka v I. razredu po 40 vin, in v II. in III. razredu po 20 vin. Blagajnik dobi za odškodnino od vsakega prispevka v I. razredu po 10 vin, in od II. in III. razreda po 5 vin. Med raznimi sklepi je važen za vse odbornike sledeči: Odborniki, kateri se ne udeležijo treh sej, se iz odbora izključijo in se v listu objavijo. Glede ujedinenja se je sprejela federativna podlaga, kakor je pri kovinarjih. V odbor so bili izvoljeni: za predsednika s. Berdajs Josip, namestnik s. Kratochvil Karel; za blagajnika Štern Izidor, namestnik Dežman Ivan; za zapisničarja Kovač Anton, Pirnat Angela, Smrke Anton, Omersel Ivan, Žirovnik Alojzij odborniki; Magušar Josip, Rupnik Anton in Kos Franc v kontrolo. V širši odbor pa Čeli Alojzij, Wesiak Štefan, iz Maribora Leskošek Alojzij, Masarič Gustav in namestnik Lah Štefan pa iz Celja. Za kontrolo pa še Premražak Stanislav iz Maribora. Po izčrpanem dnevnem redu zaključil ob pol 6. uri predsednik občni zbor.

Občni zbor Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode v Ljubljani. Koncem leta 1919, so se nacionalizirale papirnice Vevče, Goričane in Medvode, ki so bile last družbe Leykam-Joseftal na Dunaju. Nova družba, v kateri je 61% jugoslovanskega kapitala, jih je prevzela za 20 milijonov kron. Včeraj se je vršil prvi občni zbor Združenih papirnic, ki je podal za prvo poslovno leto jako ugodne rezultate. Tovarne so delale s polnim obratom, vendar zahtevam po papirju niti z daleka niso mogle zadostiti. Zlasti dokler se ni pojavila avstrijska konkurenca vsled padca avstrijske krone. Izdelale so 557 vagonov najrazličnejšega papirja. Glede surovin so tovarne skoro popolnoma navezane na uvoz iz Avstrije (celuloza, lesovina itd.), vsled česar je tudi produkcija dražja. Neugoden plebiscit na Koroskem je tudi na produkcijo našega papirja slabó vplival, ker smo izgubili celulozno tovarno v Rebercah pri Železni Kapli. Papirnice bodo morale zato zgraditi nove tovarne za celulozo oziroma lesovino. V ta namen je občni zbor sklenil povišati delniško glavnicu od 20 na 40 milijonov kron. Nova emisija se razpiše med 15. in 30. aprilom. Račun izgube in dobička dokazuje za preteklo poslovno leto skoro 7 milijonov 600 tisoč kron čistega dobička. Od tega dobijo delničarji 1.600.000 K za 5% dividendo in 3% superdividendo, uradništvo in delavstvo za remuneracijo oziroma ustanovitev podpornih fondov 1 milijon 200.000 kron, rezervni zakladi 4 milijone kron, upravni svet in nadzorstvo 650.000 kron, za dobrodelnost namene se je votiralo 50.000 K.

Maribor. Na občnem zboru podružnice Osrednjega društva živilskih delavcev (pivovarski in kletarski delavci), ki se je vršil ob običajnem dnevnem redu dne 23. januarja 1921, so bili v novi odbor izvoljeni: Neuvirt Alojzij, predsednik; Pšunda Simon, namestnik; Kokoter Matija, blagajnik; Primožič Anton, namestnik; Balhar Jurij, tajnik; Veis Fric, namestnik. Kot revizorja sta bila izvoljena tovariša Premražak Stanislav in Grašnik

Simon. Končno kot zaupnika kletarskih delavcev pri trgovinah z vinom Sluga Ivan in Kranjc Jože.

Shodi.

Ljubljana. Dne 13. marca je imela podružnica lesnih delavcev dobro obiskan shod, na katerem so mizarski pomočniki in strojni delavci razpravljali o ponudbi delodajalcev, na z dne 1. marca vloženo spomenico. Po poročilu so Zoreta je shod soglasno ponudbi delodajalcev, da se s 14. marcem zvišajo plače za 15%, pritrtil, obenem pa naložil vodstvu društva, da čimprej vloži novo spomenico, ki naj nastalo diferenco izravna. Nadalje je shod soglasno sklenil, da bodo pomočniki in strojni delavci od 15. marca dalje delali samo s takimi delavci, ki so najmanj že tri mesece organizirani. O tem sklepu se delodajalce obvesti, zaupnikom pa se naloži, da ta sklep točno izvedejo. — Podano blagajniško poročilo je shod vzela soglasno na znanje, nakar je dobro uspelo zborovanje predsednik sodrug Eržen zaključil.

Razno.

Trimesečni zaključek. Ljubljanski lesni delavci so sklenili, da bodo od 15. marca t. l. dalje delali samo z onimi so-delavci, ki so najmanj že tri mesece organizirani pri Osrednjemu društvu lesnih delavcev za Slovenijo. Opozorjamo s tem vse prizadete delavce, da ne iščejo dela v Ljubljani ali ljubljanski okolici, dokler ne zadoste zgorajšnjemu sklepu, ker je delavniškini zaupnikom strogo naloženo, da ta sklep točno izpeljejo.

Mlinska podjetja so te dni izplačala svojim uslužbencem polletni nabaven prispevek po 250 K, za ženo po 200 K in za vsakega otroka do 14. leta po 150 K. S tem se je pogodba podaljšala, ki velja od 20. oktobra lanskega leta, med odsekom mlinske industrije in med Osrednjim društvom živilskih delavcev za Slovenijo. Ker pa je mogoče, da pri kakem mlinu delavstvo tega nabavnega prispevka ne bo deležno, naj t osporoči takoj svoji podružnici ali pa centrali v Ljubljano, da bo posredovala.

Vesele vesti za davkoplačevalce. Proračune za leto 1921/1922, so skoro vsa ministrstva predložila finančnemu ministru. Iz teh proračunov se vidi, da znaša letos proračun 8 milijard dinarjev proti 4 milijardam lanskega leta! To je, da odpade na vsakega prebivalca Jugoslavije 666 dinarjev. Vsekakor razveseljivo, posebno, če pomislimo, da vojno ministristvo zopet zahteva največ! Za vzdrževanje oboroženega miru se bodo črtale postavke za socialno-gospodarske naprave — srečna si Jugoslavija, tvoja svoboda in moč sloni na bajonetih!

O strokovnih organizacijah je napisalo praško komunistično glasilo »Rude Pravo« o priliki vsestrokovne konference med drugim tudi sledeče značilne vrstice: »... Vendar je treba za prisiljenje vlade, da bo vodila odkrito politiko miru, moči. In ta moč je v strokovnih organizacijah delavstva. Vsako oslabiljenje strokovnih organizacij je zajedno oslabiljenje tega najbolj učinkujočega delavskega sredstva. Zato se je vsestrokovna konferenca kar najodločneje izjavila proti ogrožanju enotnosti strokovnih organizacij. Strokovne organizacije morajo ostati nedotaknjene od neblagega spora v stranki in vsega strokovno organiziranega delav-

stva dolžnost je za to, s kar največjo odločnostjo in brezobzirnostjo preprečiti vse poizkuse, ki bi zanesli razkol v naše še enotne strokovne organizacije. — Strokovna Internacionala je vse kaj drugega kot takozvana druga Internacionala, ki je za ves razredno zavedni proletarijat mrtva (?). Ali zato pa strokovno organizirano delavstvo vsega tega, kar napada v pogojih III. Internacionale strokovne organizacije, ne more sprejeti. To je treba povedati jasno in odkrito. Enotnost strokovnih organizacij ne sme biti ogrožena. Zlasti se je treba v sedanjih dobah velikih gospodarskih borb izogibati tudi vsake nevarne besede, ki bi mogla ogroziti moč in silo strokovno organiziranega delavstva. Ohranitev enotne fronte razrednozavednega delavstva mora biti za vsakega strokovno organiziranega delavca dolžnost!

Dohodki monopolske uprave. Kakor posnemamo iz poročila samostalne monopolske uprave, znašajo monopolski dohodki v mejah stare kraljevine Srbije za mesec januar 1921, l. 24.947.377 dinarjev 9 par, in sicer: za tobak 13.575.891 dinarjev 56 par, za sol 2.456.126 dinarjev 30 par, za petrolej 1.551.875 dinarjev 80 par, za vžigalice 899.589 dinarjev, za cigaretni papir 918.915 dinarjev, za vrednostne papirje 1.755.356 dinarjev 4 pare, carna 3.713.157 dinarjev 69 par in razni dohodki 76.465 dinarjev 70 par.

Steklarska industrija v Bosni. Po inicijativi ruskih inženirjev beguncev Socijeviča in Dobržanskega se je osnovala na Visokem v Bosni steklarska industrija. Delniška glavnicu znaša 1.600.000 K, ki se po potrebi še poviša. Inženir Socijevič je našel v bližini Visokega izboren kremen.

Idrijski rudnik preide v roke delavcem. Italijanska vlada se čuti nesposobno, da bi vzdrževala še nadalje eksploatacijo idrijskega rudnika. Zato se pogaja z zastopniki florentinske rudarske zadruga glede prepustitve tega rudnika v njene roke. Idrijski rudarji so namreč zadnje naprosili, naj se začne pogajati z vlado. Zadruga obeta državi in finančnemu ministristvu ugodne cene pri nabavi rudarskih izdelkov.

Izjava.

Podpisani izjavljam, da so govorice, ki sem jih širil o g. Leskovšku Alojziju, tajniku okrožne strokovne komisije v Celju, neresnične ter jih preključim. Ob enem se g. Leskovšku zahvaljujem, da je od sodnijskega postopanja proti meni odstopil.

Matija Videčnik,

gostilničar v Kosezah pri Petrovčah.

Zahvale.

Podpisani se iskreno zahvaljujem za znesek K 176.—, katerega so mi podarili rudarji v Štorah. — Gorišek Ferdinand. Za časa moje bolezni so zame delavci in uradniki mlina g. Majdiča nabrali in mi podarili znesek K 590.—. Za to pomoč se vsem lepo zahvaljujem. — Zavri Ivan.

Zbirajte za tiskovni sklad.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.